

Startnotitie Integrale nota jeugdbeleid Beemster 2009-2012

Inleiding

Voor u ligt de startnotitie die de basis vormt voor een uitgewerkte nota jeugdbeleid 2009-2012. In het jeugdbeleid staat de jeugd van nul tot en met drieëntwintig jaar centraal. Om hoeveel jongeren gaat het nu in de Beemster en hoe ziet hun leven eruit? In de Beemster wonen 2.438 jeugdigen, 28,5% van het totaal aantal inwoners. De jeugdigen wonen verspreid over de vier gemeentekernen Middenbeemster, Noordbeemster, Westbeemster en Zuidoostbeemster. In Middenbeemster is veruit de meeste jeugd te vinden (1.324 jeugdigen) in Noordbeemster het minst (154 jeugdigen). In maart/april start een participatietraject waarin kinderen, jongeren en ouders/verzorgers gevraagd worden wat hen beweegt. De uitkomsten van dit traject worden meegenomen in de jeugdnota.

Inwoners	Aantal
Totaal aantal inwoners	8.566
Aantal 0 t/m 23 jarigen	2.438
Percentage jeugdigen van de totale bevolking	28,5%

Tabel: aantal inwoners en aantal jeugdigen gemeente Beemster

Gemeentedeel	Aantal jeugdigen 0 t/m 23 jaar	Aantal jongens 0 t/m 23 jaar	Aantal meisjes 0 t/m 23 jaar
Middenbeemster	1.324	697	627
Noordbeemster	154	78	76
Westbeemster	238	124	114
Zuidoostbeemster	722	361	361
Totaal gemeente Beemster	2.438	1.260	1.178

Tabel: aantal jeugdigen 0 t/m 23 jaar naar gemeentekern en geslacht

Globale gemeentelijke visie op jeugdbeleid

De op te stellen nota is gericht op alle jeugd die opgroeit in Beemster. Jeugdbeleid van gemeente Beemster breed op: van onderwijs tot werk, van opvoedondersteuning tot veiligheid en van jeugdgezondheidszorg tot ontspanning en vrije tijd. De gemeente streeft ernaar om bij de invulling van het jeugdbeleid op al deze deelterreinen het kind als vertrekpunt te nemen. Dit maakt een integrale benadering van ieder deelterrein noodzakelijk, waarbij aansluiting en afstemming van de werkwijze van de verschillende opvoeders waar kinderen mee te maken hebben, essentieel is.

Speerpunten voor het integraal jeugdbeleid

In deze startnotitie is het Beemster jeugdbeleid onderverdeeld in vier thema's. Het eerste thema 'de gemeente als regisseur van het jeugdbeleid' is als overkoepelend thema opgenomen om de rol van de gemeente zelf binnen het jeugdbeleid te expliciteren. De overige drie thema's zijn thema's die voor opgroeiende kinderen essentieel zijn namelijk: een gezonde jeugd, een ontwikkelde jeugd en een veilige jeugd. Per thema wordt aangegeven hoe de gemeente hier zelf reeds in investeert en wat vanuit de rijksoverheid op deze gebieden van gemeenten wordt verlangd.

Op basis hiervan komen we per jeugdthema tot een aantal speerpunten die in de jeugdnota verder zullen worden uitgewerkt.

Hoewel dit een beeld geeft van de uitdagingen waar Beemster de komende jaren wat betreft de jeugd voor staat, zijn wijzigingen en aanvulling hierop uiteraard denkbaar. Gedurende het traject zal in samenspraak met lokale partners en de jeugd en ouders verdere uitwerking worden gegeven aan deze speerpunten. Dit zal resulteren in de nota integraal jeugdbeleid.

Thema 1: Gemeente als regisseur van het jeugdbeleid

Bij het jeugdbeleid zijn erg veel organisaties betrokken. Het is de taak van de gemeente om ervoor te zorgen dat er heldere afspraken worden gemaakt en dat gewerkt wordt aan het realiseren van de gemeentelijke ambities in het jeugdbeleid. Acties van verschillende instellingen moeten goed op elkaar afgestemd worden om te voorkomen dat kinderen tussen wal en schip raken. Een sterke regie vanuit de gemeente over het gehele jeugdbeleid is hiervoor noodzakelijk. Tegelijkertijd is de gemeente Beemster klein en zijn de sturingsmogelijkheden en financiële middelen beperkt. Om toch een zo compleet mogelijk aanbod voor de jeugd te realiseren kiest de gemeente voor de benadering: lokaal wat moet en regionaal wat kan. Lokaal stuurt de gemeente daarom op intensivering van de samenwerking tussen organisaties zodat de aanwezige expertise optimaal benut wordt en ingezet kan worden voor verschillende doeleinden. Nadruk ligt hierbij op preventie; voorkómen dat jongeren in de problemen komen. Voor onderwerpen die de gemeentelijke schaal en verantwoordelijkheid overstijgen, zoals de jeugdzorg, of die specifieke expertise vereisen, worden op regionaal niveau de krachten gebundeld. De behoeften van de Beemster jeugd dienen hierbij als vertrekpunt.

Speerpunten:

- Inventarisatie van de behoeften van de jeugd in Beemster uitvoeren.
- In kaart brengen van het volledige lokale (en regionale) aanbod aan voorzieningen voor de jeugd.
- Een plan van aanpak opstellen waarin staat aangegeven hoe de afstemming tussen de verschillende aanbieders van deze voorzieningen vorm krijgt met het oog op witte vlekken en dubbelingen.

Thema 2: Een gezonde jeugd

Het Rijk heeft de afgelopen periode diverse nieuwe wetgeving opgesteld waarbij de gemeente de regie heeft gekregen, zoals de invoering van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), prestatieveld twee van de Wmo en de uitvoering van de integrale jeugdgezondheidszorg. Daarnaast ontwikkelt de gemeente zelf ook beleid, gericht op de lokale invoering van het Triple P programma en stimulering van een gezonde leefstijl.

2.1 Centrum voor Jeugd en Gezin

De gemeente is vanuit het Rijk verplicht tot het inrichten van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Ouders, kinderen, jongeren tot drieëntwintig jaar en professionals moeten bij dit centrum terecht kunnen met allerlei vragen over opvoeden en opgroeien. De centra bieden advies, ondersteuning en hulp op maat. In het CJG moeten minimaal de volgende functies gebundeld zijn¹:

- Jeugdgezondheidszorg,
- Prestatieveld twee van de Wmo,
- Schakel met bureau jeugdzorg,
- Schakel met de zorg- en adviesteams (ZAT).

Naast deze verplichte functies van het CJG zijn er nog veel meer partijen die een plek in het CJG kunnen krijgen. De gemeente mag hierover zelf beslissen. Per april 2009 is er een coördinator RAAK/CJG voor de regio Zaanstreek Waterland aangesteld. RAAK staat voor reflectie- en actiegroep aanpak kindermishandeling. De groep maakt zich sterk voor de aanpak van kindermishandeling. Door de nauwe relatie tussen de RAAK-aanpak en het CJG wordt er een direct beroep gedaan op de betrokken organisaties om hier actief bij betrokken te zijn. Tegelijkertijd biedt de opvoedondersteuning vanuit het CJG een middel om de RAAK-aanpak in te voeren. Het CJG heeft o.a. als doel het verkleinen van de afstand tussen organisaties zodat een sluitend netwerk van jeugdvoorzieningen ontstaat. Hiervoor hoeven niet per se alle betrokken instellingen en organisaties zich ook fysiek onder één dak te bevinden, goede overlegstructuren en werkbare samenwerkingsprotocollen zijn voldoende. De gemeente heeft de regie en moet dus zorgdragen voor de totstandkoming van het CJG. Hoe dit CJG vorm en inhoud krijgt wordt aan gemeenten overgelaten. Visievorming ten aanzien van wat Beemster wil met het CJG en op welke wijze het CJG aansluit bij lokale ontwikkelingen en bestaande voorzieningen is noodzakelijk.

2.2 Jeugdgezondheidszorg

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Gemeenten zijn verplicht hier uitvoering aan te geven, maar mogen naar aanleiding van de inwerkingtreding van de wet Publieke Gezondheid (wet PG) zelf bepalen hoe zij de organisatie van de jeugdgezondheidszorg vorm geven. De jeugdgezondheidszorg wordt in Beemster uitgevoerd door een zorginstelling en de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD). De wet PG regelt ook de digitaliseringsplicht voor de jeugdgezondheidszorg, het Elektronisch Kinddossier (EKD) voor alle kinderen van nul tot negentien jaar. Eind 2009 moeten alle JGZ-instellingen aangesloten zijn op het EKD. Het dossier bevat informatie over het kind, de gezinssituatie en de omgeving. JGZ-artsen en verpleegkundigen van de jeugdgezondheidszorg houden het EKD JGZ bij ten behoeve van registratie en informatie. Een ander doel van het EKD is het inzicht geven in de gezondheidssituatie en de gezondheidsrisico's van groepen kinderen. Deze kennis draagt bij aan een kwalitatief betere jeugdgezondheidszorg. De jeugdgezondheidszorg is de preventieve gezondheidszorg die aan alle kinderen van nul tot negentien jaar wordt aangeboden. Het doel van de jeugdgezondheidszorg is het volgen van de fysieke, sociale, psychische en cognitieve ontwikkeling van kinderen en het signaleren van stoornissen daarin, gericht op het tijdig aanbieden van interventies. De jeugdgezondheidszorg bestaat uit een basistakenpakket en een maatwerkdeel. De gemeente is wettelijk verplicht het basistakenpakket aan te bieden.

¹ Deze functies zijn veelal reeds aanwezig in de gemeente of in ontwikkeling. Bij de bespreking van de functies in de hierop volgende paragrafen wordt daar waar nodig aangegeven wat de komst van het CJG voor implicaties heeft voor de betreffende functie.

Het maatwerkdeel mag de gemeente zelf invullen en is gericht op specifieke problematiek van het kind. Zo wordt in de gemeente Beemster via het maatwerkdeel geïnvesteerd in het geven van informatie en advies over onder andere alcohol, drugs en het bestrijden van overgewicht. Wat dit laatste thema betreft wordt door de gemeente ook expliciet aansluiting gezocht bij het lokale vrije tijdsbeleid. Zo worden sportverenigingen gestimuleerd hun bereik onder inactieve doelgroepen te vergroten. De jeugdgezondheidszorg is onderdeel van het basismodel van het toekomstige CJG.

2.3 Wmo: Prestatieveld twee

De gemeente Beemster is verantwoordelijk voor de uitvoering van prestatieveld twee van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Hierbij gaat het om het voorkómen dat jongeren in problemen raken en het ondersteunen van ouders met vragen over de opvoeding. Prestatieveld twee bestaat uit vijf functies: informatie & advies, signalering, toeleiding naar hulp, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg. De gemeente bepaalt hoe hier in Beemster invulling aan gegeven moet worden en op welke wijze de verschillende functies binnen het CJG een plaats krijgen.

2.4 Schakel met Bureau Jeugdzorg

De gemeente Beemster is aangesloten bij Bureau jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam. Op dit moment heeft de gemeente beperkt inzicht in de werkwijze van Bureau Jeugdzorg. Aangezien de komst van het CJG een nauwere samenwerking tussen lokale jeugdgezondheidsvoorzieningen en Bureau Jeugdzorg vereist, is de gemeente voornemens het contact met Bureau Jeugdzorg de komende jaren te intensiveren.

Hulpverleners uit de jeugdketen delen vaak te weinig informatie en werken langs elkaar heen. Om dit in de toekomst tegen te gaan is de ICT-toepassing Verwijsindex Risicjongeren (VIR) in het leven geroepen. De Verwijsindex Risicjongeren brengt risicomeldingen van hulpverleners, zowel binnen gemeenten als over gemeentegrenzen heen, bij elkaar en informeert hulpverleners onderling over hun betrokkenheid bij jongeren. De gemeente Beemster heeft zich aangesloten bij de regionale verwijsindex Matchpoint waar regiogemeenten en de gemeente Amsterdam bij aangesloten zijn. Overigens wordt er in Waterland gewerkt aan de aanpak Multi probleemgezinnen.

2.5 Schakel Zorg- en Adviesteams

Een ZAT is een overleg dat scholen organiseren met instellingen uit de jeugdzorg. Het team geeft geen hulp maar adviseert over leerlingen met problemen die verder gaan dan leerproblemen. Het team houdt in de gaten of de geadviseerde aanpak het gewenste effect heeft. In de gemeente Beemster is het ZAT-overleg alleen van toepassing op het basisonderwijs omdat het voorgezet onderwijs zich buiten de gemeente bevindt. Momenteel zijn er nog geen ZAT-teams in Beemster actief. De komende beleidsperiode wil de gemeente gebruiken om in samenspraak met onderwijs en zorginstellingen te bespreken hoe deze teams gerealiseerd kunnen worden.

2.6 Triple P

'Triple P' staat voor positief pedagogisch programma. Het van oorsprong Australische programma voor opvoedingsondersteuning is ontworpen voor ouders met kinderen van nul tot zestien jaar. De aanpak van Triple P is gericht op het veranderen of verminderen van opvoedingsgedrag dat bijdraagt aan het ontstaan van emotionele en gedragsproblemen bij kinderen.

De gemeente Beemster is samen met buurgemeenten (stadsregionaal) inmiddels gestart met de invoering van het Triple-P programma. Het is de bedoeling dat alle opvoeders (professionals, vrijwilligers en ouders/verzorgers) gaan werken volgens deze werkwijze. Voor het opstellen van de jeugdnota is het belangrijk dat de gemeente bepaalt hoe zij de werkwijze verder wil stimuleren en welke plek Triple P binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin zal gaan innemen.

Speerpunten:

- Visievorming en ontwikkeling van een plan van aanpak voor het Centrum voor Jeugd en Gezin. Daarmee aansluitend bij lokale ontwikkelingen en bestaande voorzieningen.
- Doorontwikkeling van het Triple P-programma en vaststellen welke plek dit programma binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin krijgt.
- Regionale beleidsdoelstellingen op het gebied van informatie en advies over alcohol, drugs, overgewicht, depressies en opvoedondersteuning vertalen naar lokale beleidsinitiatieven.

Thema 3: Een ontwikkelde jeugd

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich zowel op school als in hun vrije tijd. Met beleid van de gemeente op het gebied van onderwijs, peuterspeelzaalwerk, en vrije tijd wil Beemster de ontwikkelingskansen voor kinderen vergroten.

3.1 Peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

Kinderen van nul tot vier jaar in de Beemster kunnen terecht bij de kinderopvang en op de peuterspeelzaal. Het peuterspeelzaalbeleid valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. De stichting waaronder de peuterspeelzaal valt, verzorgt tevens de kinderopvang en de buitenschoolse opvang in Middenbeemster. Naast de dagopvang voor de jongsten verzorgt men ook naschoolse opvang voor kinderen in de basisschoolleeftijd. In het regeerakkoord is het kabinet overeengekomen dat in de periode 2008-2012 geïnvesteerd wordt in een betere afstemming van voorzieningen voor kinderopvang, peuterspeelzaal en voorschoolse educatie. Wat betreft de voor- en vroegschoolse educatie is de gemeente momenteel met peuterspeelzaalwerk in gesprek voor het opzetten van een programma in samenwerking met het basisonderwijs. De gemeente wil dit onderwerp de komende jaren verder uitwerken en gelijktijdig oppakken met de veranderende wetgeving die vanuit het rijk rondom de harmonisatie peuterspeelzaalwerk – kinderopvang in 2010 op de gemeente afkomt.

3.2 Onderwijs en Bredeschoolontwikkeling

Wat onderwijsvoorzieningen betreft, beperkt dit zich in de gemeente Beemster tot vier scholen voor primair onderwijs, drie van de vier basisscholen in de gemeente vallen onder het regionaal openbare schoolbestuur SPOOR. De vierde basisschool, de katholieke basisschool, valt onder het regionaal schoolbestuur FLORE. Hoewel het onderwijsbeleid uiteindelijk een gemeentelijke verantwoordelijkheid is, hebben de schoolbesturen een grote mate van autonomie bij de vormgeving van hun eigen onderwijs. Het overgrote deel van het onderwijsbeleid in Beemster wordt dan ook door SPOOR en FLORE zelf ontwikkeld en uitgevoerd. Ten behoeve van afstemming van activiteiten tussen de schoolbesturen en gemeente vindt twee maal per jaar overleg plaats. Het toezicht op de leerplicht is belegd bij de gemeente Purmerend, hier is ook het RMC gevestigd. De afgelopen jaren is er een ontwikkeling zichtbaar waarbij gestreefd wordt naar meer samenhang tussen het binnenschoolse aanbod en buitenschoolse activiteiten.

Dit vindt zijn weerslag in de totstandkoming van brede scholen. Vanuit de rijksoverheid wordt bredeschoolontwikkeling middels diverse subsidieregelingen gestimuleerd. SPOOR heeft in haar beleidsplan 'Brede school' in 2007 de ambitie uitgesproken ernaartoe te werken dat in 2012 alle basisscholen brede scholen zijn.

In regionaal verband investeert de gemeente Beemster in bredeschoolontwikkeling door de gedeeltelijke subsidiering van een bredeschoolcoördinator. In het Wmo beleidsplan is het beleidsvoornemen opgenomen de ontwikkeling van brede scholen de komende beleidsperiode verder te onderzoeken. Het concept van de brede school past in de visie van de gemeente om op het gebied van jeugdbeleid zoveel mogelijk de krachten te bundelen en activiteiten van verschillende organisaties met elkaar te verbinden.

De oudere jeugd is voor onderwijs aangewezen op het voortgezet- en vervolgonderwijs in de regio.

Veel jongeren gaan naar school in Purmerend. In Purmerend is het Regionaal Meldpunt coördinatie vroegtijdig schoolverlaten gevestigd (RMC). De gemeente Beemster werkt hierin samen met andere gemeenten uit de regio Waterland aan het bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten, door regionale en lokale voorzieningen voor jongeren tot drieëntwintig jaar zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten en risicjongeren via bijvoorbeeld leer-werktrajecten te begeleiden naar werk.

Jongeren die zich zelfstandig in de Beemster willen vestigen hebben behoefte aan betaalbare woonruimte. Jongerenhuisvesting is in de gemeente aanwezig. In de woonvisie is opgenomen hoe de komende jaren de vestiging van jongeren in de eigen gemeente kan worden bevorderd.

3.3 Ontspanning

Na schooltijd is het tijd voor ontspanning. Voor opgroeiende kinderen is een uitdagende omgeving om te kunnen spelen en talenten te kunnen ontplooiën belangrijk. De gemeente zet momenteel al flink in op het bevorderen van sport, cultuur en ontspanningsmogelijkheden voor jongeren.

Zo investeert men in kunsteducatie op scholen, en wordt passieve cultuurparticipatie gestimuleerd door subsidiering van het Cultureel Jongeren Paspoort. Daarnaast kunnen jongeren en hun ouders terecht bij de bibliotheek waar naast de uitleen van boeken ook leesbevorderingsprogramma's draaien. Ook heeft de bibliotheek een informatie- en adviesfunctie. In de cultuurnota zijn tenslotte een aantal concrete initiatieven uitgewerkt specifiek gericht op de jeugd.

Wat sport betreft kent Beemster een bruisend verenigingsleven. De gemeente subsidieert de plaatselijke sportverenigingen en richt daarbij extra aandacht op twaalfplussers. Zo wil de gemeente ervoor zorgen dat verenigingen twaalfplussers stimuleren te blijven sporten. Door het realiseren van voldoende speelterreinen stimuleert de gemeente ook sport en beweging in niet-georganiseerde vorm. Zij beoogt hierbij vooral speelterreinen te ontwikkelen die kinderen uitdaagt en de fantasie prikkelt. Het belang van een kindvriendelijke woonomgeving is vastgelegd in de gemeentelijke woonvisie en vormt een vast aandachtspunt bij planning en ontwerp van nieuwbouwlocaties.

Naast ontspanning op het gebied van cultuur en sport kunnen jongeren van elf tot en met vijftien jaar voor hun vrijetijdsbesteding terecht in het Tienercentrum BeeJee. Het centrum biedt activiteiten en dient als ontmoetingsplek. Met dit centrum beoogt de gemeente een veilige plek te bieden waar jongeren de ruimte krijgen hun sociale vaardigheden en talenten te ontwikkelen en terecht kunnen voor informatie en advies over uiteenlopende onderwerpen. Verdere ontwikkeling van het tienerwerk is hiervoor noodzakelijk.

Speerpunten:

- Onderzoeken van de mogelijkheden voor bredeschoolontwikkeling.
- Opzetten van een programma voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in samenwerking met het basisonderwijs en het peuterspeelzaalwerk.
- Doorontwikkelen van het algemeen jeugdbeleid, gericht op recreatieve, sport- en culturele activiteiten.
- Versterking van het bereik en de informatie- en adviesfunctie van het tienerwerk in BeeJee.

Thema 4: Een veilige jeugd

Hoewel het met de meeste jeugd in de gemeente gewoon goed gaat zijn er ook jeugdigen die risico's lopen. Hierbij gaat het niet alleen om ernstige risico's zoals ontsporing of jeugdcriminaliteit. Het kan ook gaan om de risico's die zij in het dagelijks leven tegenkomen. De gemeente Beemster wil voorbereid zijn op zowel de grote als de kleine risico's.

4.1 Een veilige leefomgeving

Veilig Honk is in het leven geroepen om scholieren die van en naar de middelbare school fietsen onderweg hulp te bieden als deze nodig is. Het kan gaan om het helpen bij het plakken van een band of het verlenen van eerste hulp of andere voorkomende zaken die onderweg kunnen gebeuren. De gemeente vindt het belangrijk dat kinderen zich veilig kunnen verplaatsen in hun eigen dorp. Daarom heeft zij zich ten doel gesteld te investeren in de realisatie van Kindlinten. Een kindlint is een route waarlangs kinderen zelfstandig, veilig én prettig naar allerlei opvang-, onderwijs- en vrijetijdsvoorzieningen kunnen lopen en/of fietsen.

4.2 De jeugd binnen boord

In een kleine gemeente als Beemster is het aantal vrijetijdsvoorzieningen voor met name de oudere jeugd (zestien tot drieëntwintig jaar) beperkt. Ontmoetingsplekken die door jongeren zelf worden gecreëerd bieden gezelligheid voor de jeugd, maar leiden soms tot overlast voor omwonenden. In contact blijven met de jeugd en investeren in het bereik van jongeren door het tienerwerk ziet de gemeente als belangrijk middel om te voorkomen dat problemen met jongeren ontstaan. Daarnaast is de Ketenaanpak Hangjeugd ontwikkeld om problematiek rondom hangjeugd in een zo vroeg mogelijk stadium op een georganiseerde wijze aan te pakken. De ketenaanpak komt voort uit overlast van hangjongeren, maar is met name preventief ingesteld. Doelstelling van de werkgroep is om middels een ketenaanpak overlastgevende jongeren in beeld te krijgen en te houden en overlast te bestrijden. In de politieregio Zaanstreek-Waterland waar Beemster onder valt is Halt actief. Halt levert een bijdrage aan de preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit. Daarnaast geeft Halt advies en voorlichting en voert preventieprojecten uit.

Speerpunten:

- Verdere ontwikkeling van een veilige leefomgeving, waarbij gedacht kan worden aan het onderzoeken van de mogelijkheden voor het realiseren van kindlinten
- Blijvend investeren in preventieve en curatieve voorzieningen voor de jeugd zoals de Ketenaanpak Hangjongeren en Halt in samenhang met activiteiten van het tienerwerk en het lokale verenigingsleven.

Tot slot

Deze startnotitie zal verder worden uitgewerkt in een integrale jeugdnota voor de gemeente Beemster. Hiertoe zal de gemeente in gesprek gaan met lokale partners en de jeugd en hun ouders.

3 februari 2009

Door: Yvonne van Westering, Renske Gercama en Myrte de Jong (SGBO)